

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขีดแฉวนนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง 2551) เกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างเป็น รูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ และสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เข้าใจได้ตรงกัน และเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิต ได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้ กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการ ดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการ โครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF:HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษา ไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นด้วยตนเองจากประสบการณ์ ที่ได้รับระหว่างการศึกษา (คณะกรรมการการอุดมศึกษา.2552)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิต มีอย่างน้อย 5 ด้าน อาทิ คุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) ความรู้ (Knowledge) ทักษะทางด้าน ปัญญา (Cognitive Skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยี สารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) และบางสาขาวิชา ที่ต้องการทักษะทางกายภาพสูง ต้องเพิ่มการเรียนรู้ ด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill) (วิจารณ์ พานิช.2552: website)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้ (1) มีความรู้และทักษะในสาขาวิชาที่ศึกษา สามารถใช้ประกอบอาชีพได้

(2) มีคุณธรรม จริยธรรม รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ในวิชาชีพ (3) มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดและวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล (4) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารได้อย่างน้อย 1 ภาษา (5) มีความรู้ มีทักษะ สามารถใช้ในการจัดการและใช้เทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) มีวิจรรย์ญาณ สามารถบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาสากลในการแก้ปัญหาได้ (7) มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีโลกทัศน์กว้างไกล ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (8) มีจิตสำนึกดี เป็นประชาธิปไตย เสียสละ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ (9) เป็นพลเมืองดี มีความตระหนักต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น (คู่มือนักศึกษา ปี 2553 : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่เริ่มใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี พบว่าการจัดการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง 2551) ยังมีหลายปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข พัฒนา และปรับปรุงอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะคุณภาพผู้เรียนที่ผู้เรียนขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการคิด วิเคราะห์ ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ไม่เป็น (สมพงษ์ จิตระดับ , 2553) ขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้และการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ขาดคุณธรรมจริยธรรม ดังจะเห็นได้จาก การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมอันพาล การเสพยาเสพติด และ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การตั้งครรภ์ในช่วงที่ไม่พร้อม เป็นต้น (อรทัย วลีวงศ์. 2554: website) เหล่านี้ นับเป็นข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงการขาดคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างยิ่ง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปล่อยปละละเลย จะส่งผลให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานทุกภาคส่วนจะต้องให้ความช่วยเหลือและสร้างนักศึกษาให้มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม จึงจะสามารถจรรโลงสังคมไทยให้ยังคงอยู่และเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตให้กับสังคมในหลายสาขาวิชา หลายอาชีพ โดยมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กันไป

ให้สามารถออกไปปรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมภาคภูมิ มีความรู้ควบคู่คุณธรรม ดังจะเห็นได้จากกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนการสอนของคณาจารย์ นอกจากจะเน้นให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถแล้ว ยังเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ การสร้างเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะสร้างหรือพัฒนาได้ในระยะเวลาอันสั้น หากแต่จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กๆ หรืออาจต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ในการเสริมสร้างรวมถึงกระบวนการในการบ่มเพาะที่เหมาะสมที่จะก่อให้เกิดคุณลักษณะนั้นๆ ด้วย (ชัยวัช อุตเสน. 2551: 17)

คณะครุศาสตร์เป็นคณะที่มีจำนวนนักศึกษามากที่สุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และเป็นคณะที่นักศึกษาให้ความสนใจเลือกเข้าศึกษาเป็นอันดับหนึ่ง (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. 2554: website) และเป็นคณะที่ผลิตบัณฑิตให้ออกไปประกอบอาชีพเป็นครู หรือเรียกว่า บ้านของครู ที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 9 ประการ ตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งทางคณะครุศาสตร์ พิจารณาโดยยึดกรอบคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สามารถกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่แสดงอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ออกเป็น 4 ประการ หรือต้องเป็นคนดี 4 ประการ หรือสี่ดี ประกอบด้วย การเป็นคนดี ความรู้ดี สอนดี และบุคลิกภาพดี และหากย้อนไปพิจารณาถึงคุณลักษณะประการหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่นักศึกษาหรือบัณฑิตครูจะต้องมี สิ่งแรกคือ การเป็นคนดี นั้นหมายถึงจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อหนึ่งที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้กำหนดไว้ หากนักศึกษาเป็นคนดีแล้วก็จะสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ ในวิชาชีพ สามารถเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคตได้

คุณลักษณะดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้นักศึกษามีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่เข้าเรียนในคณะครุศาสตร์ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา โดยคาดหวังว่าคุณลักษณะดังกล่าวจะคงอยู่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของการเป็นครู อย่างไรก็ตามหากทราบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรม รับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู มากน้อยเพียงใด ก็จะเป็นผลดีในด้านการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา ให้นักศึกษามีคุณลักษณะดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้นต่อไป พร้อมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนในการบริหารพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้ ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความ รับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความ รับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม จำแนกตามสาขาวิชา

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในแต่ละสาขา มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู แตกต่างกันไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐาน

คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEEd) และกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 3,431 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 360 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของยามานะ (Yamane, 1973: 725) และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู

4. ขอบเขตด้านสถานที่

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เก็บข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้น การมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับว่าดี และต้องการจะรักษาไว้โดยเห็นว่าการที่คนมีคุณธรรมเป็นสิ่งที่ประ โยชน์ ทั้งต่อตนเองและสังคม มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจ โลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค ไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือ หลีกเลียง พยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง รับผิดชอบต่อภาระการกระทำของตนเอง การที่บุคคล ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและยอมรับสิ่งที่ตนเองได้กระทำทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ให้เกิดผล กระทบและความเสียหายต่อส่วนรวม

ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง โดยคำนึงถึงคนส่วนใหญ่หรือสังคมส่วนรวมอันได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องในครอบครัว ชุมชน สังคม ทั่วไป ประเทศชาติ โดยปฏิบัติอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู หมายถึง ความประพฤติตรง ไม่คิดคดโกงและไม่หลอกลวง ให้บริการแก่สาธารณชนที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเป็นการเฉพาะ ไม่เข้าซ้อนทับวิชาชีพอื่น และมีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ รักและปรารถนาดีต่อศิษย์อย่างจริงใจ วางตนให้เป็นที่นับถือของผู้อื่น ทั้งต่อตนเองและต่อการทำงาน

ประโยชน์ที่ได้คาดว่าจะได้รับ

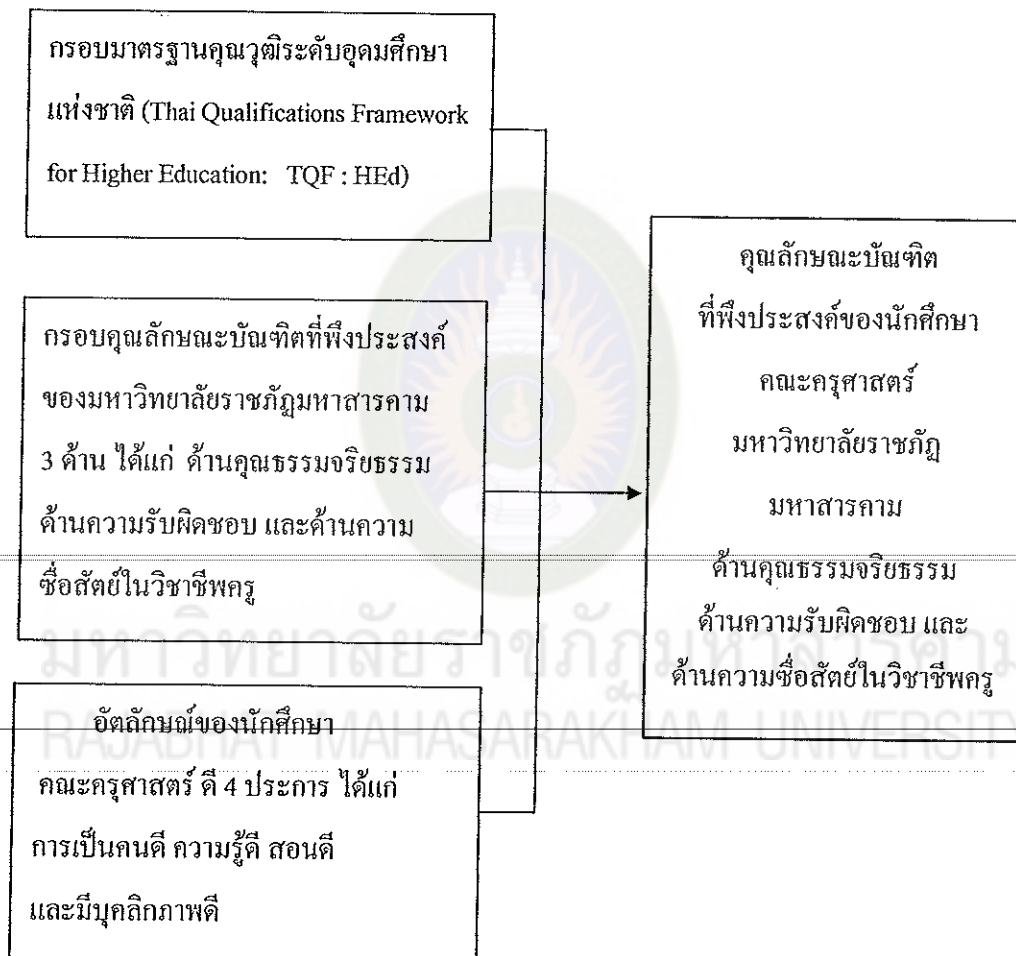
ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่อาจารย์ ผู้บริหาร รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทาง ประกอบการวางแผนเพื่อปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู ให้กับนักศึกษาได้อย่าง เหมาะสม เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความเป็นครูต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์ในวิชาชีพครู โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย